

Luka 1,49-66

Propovijed: **Zavjesa se povukla**
napisao: Danijel Dragaš

2022.

BOŽJA VJERNOST JE FENOMENALNA

1. (Luka 1,49) Pričat ćemo malo o svetosti i otkud dolazi ta ideja. Kada vidimo nešto veliko, grandiozno, moćno, zapanjujuće – nešto što nas u tom trenutku čini da se osjećamo „mali“ naspram onoga što gledamo – tada nas ta pojava dovodi u stanje poniznosti, divljenja i velikog poštovanja prema nekome ili nečemu. Na primjer: planina, more ili neka osoba važnog političkog, duhovnog ili kraljevskog statusa. Ne želim reći da su oni sami po sebi sveti – jer nisu – nego želim objasniti da se mi ljudi ponekad prema nekome ili nečemu odnosimo s poštovanjem i divljenjem. Upravo tako Marija gleda na Boga dok izjavljuje ovu rečenicu. Bog je Svet na mnogo načina: njegova mudrost je sveta – fenomenalna, njegova kreativnost je fenomenalna, njegova moć je fenomenalna. On je u Marijinim očima nevjerojatan Bog, On je Svet Bog.

1.2. Marija ovdje govori da je Božja vjernost fenomenalna. Zašto? Marija prepoznaje Božju vjernost koja seže daleko u povijest, tisuće i tisuće godina prije njezinog rođenja. Prepoznaje da Bog neumorno i strpljivo, s milošću, sprovodi dio po dio svojih obećanja danih Abrahamu, Mojsiju i Davidu. I Mariji je nezamislivo da je netko takav. Zamislimo sebe – koliko smo obećanja dali kroz naš život ljudima a nismo ih ispunili. *"Ah, prošlo je već od toga tri godine, tko još misli na to!"* Na moju sramotu znam kako je lako prekršiti dano obećanje nekome, i činio sam to nažalost puno puta. Ali Bog nije takav – On je vjeran i svoja obećanja ispunjava bez obzira koliko je vremena prošlo. Marija sada zna da kroz dijete koje će ona roditi Bog neumorno ide dalje prema ispunjenju tih obećanja. Jahve je fenomenalan.

1.3. Marija sigurno govori u sebi: *„Sad, Bože, sad nakon tisuće godina ti odlučuješ dalje krenuti s procesom kroz koji će se ta obećanja ispuniti. Wow, pa to je nevjerojatno. Koje biće bi odlučilo nakon toliko vremena ispuniti svoja obećanja? Nijedno!“*
Ona se divi Bogu svojim hvalospjevom: *„Zato si ti, Bože, Svet – fenomenalan iznad svih.“*

1.4. Ovo što Marija ovdje govori je nevjerojatno duboko, ali za koga? Ako promatramo svijet oko sebe, vidimo da većinu čovječanstva boli briga za Božja obećanja i za ono što On čini. *„Neka Bog čini što god*

hoće, mene zanima moj život, moja sreća i moj život sada i ovdje.“

1.5. Kada čitamo izjave takvih ljudi (Marije, Zaharije, Elizabete...), jasno vidimo koliko se njihova shvaćanja i stavovi sudaraju s onim što je u srcima ostatka čovječanstva. Stav današnje kulture je: *"Ja sam središte – centar svog postojanja, a Bog je moj sluga. Jedino pitanje je: koliko je On dobar sluga?"* Nažalost, to je stav većine ljudi na ovom svijetu.

1.6. Da detaljnije pojasnim kako Marija, Elizabeta i Zaharija razmišljaju: *„Wow, cool, ovo se stvarno događa, ovo nije samo dobra priča, ovo je stvarnost u kojoj mi živimo.“*

- Drugim riječima, njima osobno je ta spoznaja važnija od vlastitog života. Za razliku od drugih ljudi kojima je svrha postojanja udovoljiti sebi i svojim sebičnim željama sada i ovdje, Marija, Elizabeta i Zaharija su primjer koji bismo trebali slijediti. -

ČIJE MIŠLJENJE TI JE VAŽNO?

2. (Luka 1,50) *„Oni koji ga se boje.“* Ili se bojimo Boga ili se bojimo ljudi. Koga mi želimo impresionirati – Boga ili čovjeka? Čije mišljenje nam je bitnije – njegovo ili njihovo? Ukratko, bojati se Boga znači da volimo njega, njemu želimo služiti, njega želimo impresionirati, njegovo mišljenje nam je bitnije od čovjekovog.

2.1. Značajna poruka Biblije je: ako ti je mišljenje čovjeka važnije nego mišljenje Božje, onda si lud, blesav čovjek. Drugo biće ne može učiniti puno za tebe, niti protiv tebe, jer je ono stvorenje isto kao i ti. Bog, s druge strane, ima potpunu vlast nad tobom i tim drugim bićem do čijeg ti je mišljenja više stalo.

2.2. Isus je u (Mateju 10,28) rekao: *„Ne bojte se onih koji ubijaju tijelo, ali duše ne mogu ubiti. Bojte se više onoga koji može i dušu i tijelo pogubiti u paklu.“* Zato je potpuno ludo, blesavo, bojati se čovjeka više nego Boga.

2.3. (Luka 1,51-52) *„Mišicom svojom.“* Marija želi istaknuti koliko je Bog moćan. On kroz cijelu povijest pokazuje svoju snagu u obrani svoga naroda.

2.4. *„Oni koji su oholi u srcu svojem.“* Vjerujem da se Marija ovdje obraća direktno Rimskom Carstvu, Cezaru i Herodskom kralju. Svi su oni sebe smatrali nevjerojatno važnim i bitnim osobama, a njihova arogancija je sezala do nebesa. Tome je još pridodavala činjenica da vladaju Božjim narodom, i zbog toga su se još više uzdizali. Ali bili su slijepi u spoznaji da su samo pijuni u priči koju Bog pripovijeda. Upravo radi tog neznanja njihova je oholost bila neograničena.

2.5. Oni nisu razumjeli – i nisu mogli razumjeti – da nemaju nikakvo zakonito pravo vladati nad Izraelom. Jedinu istinski i legitimni vladar nad Izraelom je Bog i njegov Sin, Isus Krist. Upravo zato što su sebe uzdigli u tu poziciju i pomislili da imaju pravo vladati nad Božjim narodom, stavili su se u otvoreni i neprijateljski odnos s Bogom samim. Kasnije ćemo, u proročkoj izjavi Zaharije, jasno pročitati da su oni „mrzili“ Božji narod – i to potpuno otkriva njihovu oholost i sljepoću.

2.6. „**Zbacuje s prijestolja silne.**“ Marija ovdje prorokuje i govori: „*Tomu svemu dolazi kraj! Pasti ćeš, Cezare! Pasti ćeš i ti, kralju Herode! Jer sada se rađa zakoniti vladar Izraela – Onaj koji će vas sve poraziti.*“ Rođenje ovog djeteta označava početak kraja Rimskog carstva. Ono što Marija ovdje izjavljuje nije nešto bez presedana, jer izbavljenje Izraelskog naroda kroz povijest već se događalo. Perzijanci su pokušali – i pali su. Babilonci su pokušali – i pali su. Aleksandar Veliki je pokušao – i on je pao. Vjerujem da Marija sve to zna i zato zaključuje: „*I vi Rimljani sada ćete pasti, kao što su i oni prije vas pali!*“

2.7. „**Uzvisuje neznatne.**“ Na koga Marija misli? Vjerujem da govori upravo o svom narodu – Izraelu. Zašto ih naziva neznatnima? U to vrijeme Rimsko carstvo strašno je tlačilo izraelski narod. Židovi nisu mogli učiniti ništa bez rimskog odobrenja. Rimljani su zadirali u sve aspekte njihova života: u ekonomiju, kulturu i politiku. Ogromna davanja carstvu držala su ih u neprestanom siromaštvu. Povijest nam svjedoči da su centurioni – rimski vojnici – bili među najnemilosrdnijim ljudima koje povijest poznaje. Možemo samo zamisliti kako su se odnosili prema Židovima, koje su, osim toga, i duboko mrzili.

2.8. Zato Marija s vjerom izjavljuje: „*Dolazi Onaj koji će sve to napokon promijeniti. Uzvisit će nas, neznatne, a srušiti će sve one koji mrze i tlače izraelski narod.*“

2.9. (Luka 1,53) „**Gladne siti dobrima.**“ Ovdje se ne radi o fizičkoj gladi, nego o onima koji su gladni pravednosti, gladni da sprovedu Mojsijev Zakon i da žive u skladu s Božjom voljom. I sada, napokon, oni koji su u Božjim očima pravedni bit će siti. Sve što je obećano u Starom Zavjetu sada se počinje ispunjavati. Izrael će postati velik narod – duhovno, ekonomski i politički – te će biti primjer i uzor ostalim narodima svijeta.

2.9.1. Idemo dalje: „**Bogataše otpušta praznih ruku.**“ Marija jasno razumije na koga se to odnosi – na bogataše Rimljane, koji uživaju u svojoj moći i bogatstvu, ali će jednoga dana biti srušeni. I to upravo od strane djeteta koje ona nosi.

NEŽIDOVSKO-KRŠĆANSKI SVJETONAZOR

3. (Luka 1,54-55) Ako čitamo ovaj tekst kroz naše nežidovske oči – kroz naočale kršćanske tradicije i crkvenih predaja – vrlo lako možemo promašiti njegovo stvarno značenje. Što točno mislim pod tim? Govorim iz vlastitog iskustva. Kroz moje neznanje Starog Zavjeta – koje je i danas skromno, priznajem – dugo sam mislio da se ovdje radi o meni, kršćaninu, a ne o izraelskom narodu.

3.1. Sada, iz ove perspektive, vjerujem da je crkva kroz povijest napravila veliku pogrešku. Kao ljudska predaja¹ odvojila se od Starog Zavjeta i s vremenom je počela govoriti: „*Stari Zavjet je za Židove, a Novi Zavjet je za kršćane.*“ Ali tu leži problem. Tvrdim: ne možemo razumjeti Novi Zavjet bez Starog. Stari

¹ Ljudska predaja postojala je još u vrijeme Isusa i apostola. Kada se Isus obraćao farizejima i govorio o „predaji starih“ – govorio je upravo o njihovoj usmenoj tradiciji kojom su dodavali na izvorno značenje Mojsijevog Zakona. Drugim riječima: iskrivili su Zakon i koristili ga da opravdaju vlastita uvjerenja. Isto to, kroz povijest, učinila je i crkva – iskrivila je Novi Zavjet da bi opravdala svoja teološka tumačenja.

Zavjet je okvir, temelj, bez kojeg nema pune slike.

3.1.2. Da, Stari Zavjet je dug, ponekad i dosadan – priznajem – ali sadrži nevjerojatno bogate i nadahnjujuće priče koje nam otkrivaju Božji karakter: njegovu svetost, veličinu, snagu, strpljivost, mudrost... Također, ključni događaji u Pismu međusobno su povezani iako su vremenski udaljeni stotinama godina. To znači da čovjek mora biti duboko motiviran i posvećen da bi obuhvatio cjelinu i razumio o čemu se ovdje zapravo radi.

3.2. Nažalost, većina biblijskih učitelja nema tu motivaciju. Oni se oslanjaju na ljudsku predaju, na tumačenja koja postoje već stoljećima, i vjeruju da ona zna što govori. I tako Pismo tumače u skladu s uvjerenjima te predaje. Ali Biblija – sve njezine knjige – jest i mora biti povezana u jednu cjelinu, u veliku ideju koju Bog želi prenijeti. A ta ideja je: otkupljenje izabranih. Ako mi, koji proučavamo Pismo, odvojimo Stari Zavjet od Novoga, ostat ćemo bez jasne i potpune slike onoga što nam Bog želi pokazati.

3.3. Pitanje je: jesu li Isus i apostoli imali tu perspektivu? Vjerujem da jesu. Vidimo kroz njihove rasprave s farizejima i glavnim svećenicima da su uvijek koristili autoritet Starog Zavjeta da potvrde istinitost svojih argumenata. Nikada se nisu oslanjali na svoj ljudski autoritet, nego isključivo na autoritet Pisma.

3.4. Dakle, da ponovimo – ovdje se radi o obećanju koje je Bog dao Abrahamu, Mojsiju i Davidu. Marija je sve to povezala i daje snažnu izjavu: rođenjem ovog djeteta, napokon će se to obećanje ispuniti. Židovi će služiti svome Jahvi, služiti će mu kao svom Kralju, a on će ih štititi od neprijatelja. On će im dati ekonomski, politički i društveni prosperitet u svakom smislu te riječi. I sve će to učiniti kroz svoga Sina, Isusa Krista – koji će biti njihov Bog u vidljivoj ljudskoj formi.

3.5. Marija je bila potpuno u pravu kad je rekla da će se to dogoditi. Ali mi danas znamo da njezin tajming nije bio ispravan. Sve što je izjavila – sve će se to itekako dogoditi, ali ne u njezino vrijeme. (Knjiga Otkrivenja) nam otkriva da će se to ispuniti kada se Isus vrati po drugi put.

IVAN KRSTITELJ JE TU

4. (Luka 1, 6-66) Scena se mijenja. Ovdje imamo vrlo izravan događaj o kojem se nema previše toga za reći.

4.1. (Luka 1,58) „**Kada susjedi doznadoše.**“ Znamo iz prijašnjeg teksta da je Elizabeta skrivala svoju trudnoću neko vrijeme, ali sada odlučuje podijeliti tu radost sa svima.

4.2. (Luka 1, 59) To je bio običaj i tradicija: u isto vrijeme kada su obrezivali dijete, davali su mu i ime.

4.3. (Luka 1, 60-61) Vidimo njihovo iznenađenje na Elizabetin odgovor. „*Pa nitko u tvojoj obitelji nikada nije nazvan Ivan, zašto onda baš to ime?*“ Ovdje bih htio stati i naglasiti nešto – u ovom događaju jasno vidimo koliko snažna može biti tradicija i kultura u kojoj se rodi čovjek. Mi, kao kršćani, moramo biti spremni izdići se iznad kulture i tradicije u kojoj smo odrasli. Zašto? Zato jer one nose mnoge zamke koje

nas lako mogu odvesti u krivom smjeru, i to često u samo-pravednost. Ne govorim da su ljudi ovdje nešto krivo učinili, nego želim pokazati koliko je tradicija snažna i koliko se nekada moramo otvoriti promjeni, umjesto da se čvrsto držimo za uvjerenja koja su nam jednostavno prenesena.

4.4. (Luka 1, 62-64) Traže odobrenje od Zaharije. On sam potvrđuje ono što je rekla Elizabeta – i događa se čudo.

ZAVJESA SE POVUKLA

5. (Luka 1,65-66) „I strah ih spopade.“ Kroz odrastanje, kroz filmove i kroz našu crkvenu tradiciju, često smo naučeni vjerovati da je Biblija puna čudesa, da se u njoj stalno događaju nadnaravne stvari. Pogledajmo samo tradiciju – prepuna je priča o čudesnim događajima po cijelom svijetu. Ali je li to stvarno tako? Vjerujem da nije! Ako otvorimo Bibliju, vidimo da ona zapravo opisuje samo nekoliko ključnih trenutaka u ljudskoj povijesti kada je Bog odlučio djelovati na poseban, nadnaravan način.

5.1. Jedan od tih trenutaka bio je izlazak iz Egipta kroz Mojsija. Drugi je bio u vrijeme proroka Ilije. Treći, i najvažniji, bio je dolazak Isusa i djelovanje apostola. I to je zapravo to. Naravno, Bog i dalje čini čudesa – ozdravljenja, oprost, promjene srca – ali ta čudesa često čini neprimjetno, iz svoje milosti. Većinu vremena Bog stoji „iza zavjese“, vladajući suvereno sa svoga prijestolja.

5.2. Ali u tim ključnim trenucima On jasno poručuje: „*Ja sam Bog. Ja činim što god hoću, kad god hoću. Ja sam Gospodar.*“ Kada On odluči djelovati, cijeli svijet to zna i svjedoči tome. Odjek tih čudesa i danas osjećamo – imamo zapise u Pismu, arheološke dokaze, povijesne knjige. Ako naše srce iskreno traži i ako je „gladno“, kako Marija kaže u svom hvalospjevu, doći ćemo do sigurnog uvjerenja da je Biblijski Bog jedini pravi Bog, a mi njegova stvorenja koja imaju odigrati svoju ulogu u Njegovom planu.

5.3. U vrijeme Zaharije, Elizabete i Marije, zavjesa se na trenutak povukla. Bog je odlučio djelovati nadnaravno da bi svome narodu pokazao da ih nije napustio, i da će ispuniti obećanja dana Abrahamu, Izaku i Jakovu.

5.4. Pogledajmo tekst u (Luki 1, 64-66). Ljudi koji su svjedočili ovim događajima nikada prije u životu nisu vidjeli neko čudo. To nije bilo uobičajeno ni tada, a ni danas. Nikada nisu vidjeli anđela. Vjerujem da je u njihovim umovima odzvanjalo: „*Anđeo ti je to rekao, Zaharija? Teško nam je u to povjerovati.*“ I kada mu se razvezao jezik točno u trenutku kada je napisao ime „Ivan“, to je bio trenutak ushićenja i straha. Za one koji su sumnjali, to je bio dokaz – znak da je sve istina.

5.5. Samo zamišljajući tu scenu prolazi me jeza. Oni su istovremeno bili ushićeni i preplašeni. To se zaista događa, a dijete pred njima znak je da će se Božja obećanja ispuniti.

5.6. Za kraj: kada Bog želi naglasiti nešto važno – kao što ćemo sljedeći put čitati u Zaharijinoj proročkoj izjavi – On tada potresa naš svijet, naše stavove i naša uvjerenja. I to čini nadnaravnim čudesima kako bismo bili spremni čuti što nam želi reći. Upravo to se ovdje događa, vjerujem.